

Unga etnologer — ung etnologi?

AV ANNA SÖFIA LUNDGREN

Unga etnologer. Det var tanken. Det skulle göras ett nummer där den enda gemensamma nämnaren var författarnas ålder. Skälet till detta var kanske så till synes banalt som en nyfikenhet på vad det är för etnologi som kommer, vad det är för ämnen som pockar på uppmärksamhet, vilken inspirationen är, vilka teorier som anammas.

Idén till temat kan tyckas lika märkvärdig som självklar. Märkvärdig, därför att författarnas privata positioner lyfts fram som tillräcklig och enda anledning till att publicera deras verk, något som man annars brukar undvika, i alla fall i vetenskapliga sammanhang. Men idén känns alltså också självklar. Generation är som tema betraktat knappast ovanligt. Förväntningarna på (och rädslan inför?) vad som komma skall är, och har kanske alltid varit, en källa till grubbel.

Men det är knappast bara "redan färdiga" etnologer som grubblar. Förväntningarna är tydliga också för dem som ska uppfylla dem. Hur ska man göra för att skapa en *ny* etnologi; vilka normer ska man *bryta* emot, och vilka ska man *följa*? Finns det över huvud taget ett behov av att drastiskt förnya och förändra den forskning som bedrivs i ämnet i dag, eller är sådana förväntningar bara en äldre generations önskan om att få se sin egen karriär upprepas?

Fem unga doktorander, från fem av våra universitet, har inför detta nummer ombetts att presentera sina avhandlingsämnen.

I artiklarna finns flera beröringspunkter. Bland annat handlar det om teoretiska inspirationer. Det är inte utan att det syns att universiteten är tämligen enhetliga vad gäller forskarkurser; modernitet, postmodernitet och genus är teorikomplex som tydligen är svåra att kringgå i dag. Anthony Giddens och Judith Butler tävlar om utrymmet på litteraturlistorna.

Men man kan ana att där finns en spänning just i *användandet* av teori på empirin/etnografin som verkar angelägen om än inte löst. Viljan att se och utgå ifrån materialet medför ofta en konflikt vad gäller de postmoderna teorierna. (Oron speglar troligen också forskarseminarierna — jag känner igen den.) En människa som tänker och känner tycks för många oförenlig med tanken på postmodernismens icke existerande ontologiska subjekt, på samma sätt som informanternas sökande efter helhet och sammanhang verkar gå stick i stäv mot tanken på kulturell friställning.

Alla är säkert inte överens om att där nödvändigtvis måste råda en sådan motsättning, men detta är mindre intressant så länge grannandet leder till nya teoretiska kombinationer. Funderingarna skvallrar kanske också om att empirin fortfarande är viktig, något som borde lugna dem som fasat för en etnologi präglad av till synes individfrånvända begrepp som text och diskurs.

De ämnen som presenteras i detta nummer är ännu i sin linda. Ändå, eller just där-

för, kan det kännas relevant att fundera över viljan. Vad *vill* författarna med sina avhandlingar? Vilka är deras funderingar kring vad etnologin ska komma att innebära?

Den rent politiska viljan, att säga saker som kan ligga till grund för förändring, är aldrig uttalad. Kanske kan man ana den ibland i val av perspektiv, eller i sättet att presentera empiri, men artiklarna är ändå så tydligt teoriorienterade att man ibland undrar över vad som föranledde den inledande viljan att skriva över huvud taget: teorin eller det etnografiska materialet. Som så ofta annars inom etnologin utgör många av artiklarna försök att nyansera förgivettagna kategorier och fenomen: flygvärdinnor och konvertiter, prostitution, moskémotstånd och högstadiesvåld sätts under luppen. Detta är också — så vitt jag kan se det — en av etnologins kanske viktigaste uppgifter; dominerande diskurser är ju i princip alltid farliga om de inte ifrågasätts, om de inte nyanseras. Men i artiklarna i detta nummer av *Kulturella Perspektiv* handlar det snarare om granskning, än om en explicit politisk kamp. Kanske är det bäst så.

Rebecka Lennartsson från Uppsala får inleda. Hennes ämne är prostitution och i "Malaria Urbana" ger hon smakprov på såväl sina teoretiska influenser, som på den

glädje och vända som doktorerandet kan innebära.

Lennartssons intresse för begrepp som makt, kön och sexualitet, går på sätt och vis igen i min egen artikel, "Hackordningar och andra ordningar", där den relativa, men ändå tydligt förtryckande makten fokuseras.

Det är uppenbart att kön och genus är kategorier som är populära mål för analys.

Också *Magdalena Peterson*, Göteborg, tar sig an denna problematik när hon ger sig på bilden av flygvärdinnan i "Om att inte vara en typisk flygvärdinna". Skönhetsideal/kvinnoideal som yrkesidentitet — analogin leder tanken vidare till frågor om subjektproduktion såväl som till analyser av en specifik yrkeskultur.

När *Pia Karlsson*, Stockholm, skriver om reaktionerna på moskébyggen i Göteborg, är det diskurser om islam som står i centrum, men det emotionellas betydelse i dessa diskursers utformning bereds också plats.

Denna problematik som mycket handlar om att handskas med det främmande, är också synlig i *Anna Månssons*, Lund, artikel. "Att vara svensk och muslim" handlar om svenska kvinnor som konverterat till islam. Här är perspektivet emellertid konvertiternas, och vi får möta kvinnor som kan inbegripas både i vårt "vi" och vårt "dom".